

NOTAT

DEPARTEMENTET

Dato 4. september 2007
J. nr. 140-1

Erhvervs- og Færdselskontoret

Karoline Lolk
Telefon 33 92 33 21
klo@trm.dk

Den svenske model for et fuldt liberaliseret postmarked

Sverige gennemførte, som det første land i Europa, i 1993 en fuld liberalisering af postmarkedet. Sverige har således en forholdsvis lang erfaring med et liberaliseret postmarked.

Sverige og Danmark er som bekendt sammenlignelige på en række områder, men der er også nogle geografiske forskelle, som kan påvirke vilkårene for postbetjeningen betydeligt.

Sverige adskiller sig fra Danmark ved at være geografisk væsentlig større og mindre tæt befolket. Andelen af indbyggere, der bor i byområder, er dog nogenlunde ens.

Tabel 1: Befolkningsoplysninger m.m. i Sverige og Danmark

	Befolkningstæthed pr. km ²	Pct. af befolkningen der bor i byområder	Antal forsendelser pr. husstand årligt
Sverige	22	82	622
Danmark	126	86	596

Begge dele har betydning for opretholdelse af et landsdækkende postsystem og kan også have betydning for, hvor attraktivt markedet vurderes at være for potentielle nye postvirksomheder.

1. Befordringspligten i Sverige

I Sverige er Posten AB den befordringspligtige postvirksomhed, som Post Danmark er det her i landet. Befordringspligten i Sverige er lovfæstet ligesom i Danmark.

I skemaet nedenfor er vist, hvordan befordringspligten overordnet er udmøntet i Sverige og i Danmark, herunder i forhold til serviceniveau og kvalitet.

Tabel 2. Befordringspligten i Sverige og i Danmark

	Omdelings-frekvens	Postale ydelser	Postkvalitet	Indlevere-rings- og indsam-lingssteder	Takstprin-cipper	Brevkasser
Sverige	5 dage/uge (man-fre)	Breve, aviser og blade op til 2 kg. Pakker op til 20 kg (leveres ikke på adressen).	85 pct. skal befordres fra dag-til-dag 97 pct. inden for tre arbejdsdage.	Antal og placering efter brugernes behov	Enhedstakster på enkeltforsendelser. Prisloft for Posten AB's enkeltforsendelser. I øvrigt fri prisfastsættelse.	Brevkasser ved skel ved parcelhuse Brevkasseanlæg i etageejendomme På landet brevkasseanlæg der dækker flere husstande (max 1 km til brevkassen).
Danmark	6 dage/uge (man-lør)	Breve, aviser og blade op til 2 kg, pakker op til 20 kg. Pakker leveres på adressen (man-fre)	93 pct. skal befordres fra dag-til-dag. Målsætning om 95 pct. er leveret dag-til-dag.	Min. krav, herunder afstandskrav til posthuse og pligt til at opstille postkasser	Enhedstakster for alle befordringspligtige ydelser. Prisloft på eneretsområdet.	Brevkasse ved skel ved parcelhuse opført siden 1973. Brevkasseanlæg i etageejendomme (fuldt indført i 2010). På landet leveres posten direkte til ejendomme

Som det fremgår, er der på flere områder forskelle i den svenske og den danske befordringspligt.

En primær forskel er, at der kun er pligt til at levere *post 5 dage om ugen*, mandag til fredag, og at pakker *ikke* leveres på adressen i Sverige, men skal afhentes på posthuset eller andre postbetjeningssteder.

Derudover er kravene til *kvaliteten af postleveringen* lavere i Sverige. Det primære krav om breve, der skal leveres fra dag til dag, er i Sverige 85 pct., mens det er 93 pct. i Danmark. I praksis levede Posten AB op til en kvalitet i 2006 på 94,2 pct. af brevene, der leveres fra dag til dag mod 95,2 pct. i 2005. Post Danmark har i 2005 opnået 93,9 pct. rettidighed og viser med 94,1 pct. i 2006 en rettidighed, som peger i retning af målsætningen på 95 pct.

Lidt over 1.100 svenske husstande beliggende i meget øde områder er undtaget fra kravet om dag til dag service, men modtager i stedet post et par gange om ugen. I Danmark er ca. 160 husstande på 15 små øer uden fast daglig færgebetjening tilsvarende undtaget fra kravet om post 6 dage om ugen.

Der er ikke – som der er i Danmark - faste krav til antal og afstand til *postbetjeningssteder* i Sverige.

Siden 2001/2002 er det traditionelle posthus i Sverige i stort omfang blevet erstattet af postbutikker i supermarkeder og andre forretninger. Siden da er antallet af ”postale kontaktpunkter” i landet steget med ca. 100 pct.

Det er i en europæisk undersøgelse opgjort, at der i 2004 var ca. 2,3 postbetjeningssteder pr. 10.000 indbyggere i Sverige, mens tallet er ca. 1,8 i Danmark. Da Sverige geografisk er så meget større end Danmark, er der også behov for flere postbetjeningssteder.

Fra 2011 skal alle etageejendomme i Sverige have fælles brevkasseanlæg. Generelt er der brevkasser ved skellet til huse. I tyndt befolkede områder er der typisk ikke en brevkasse ved boligen men et brevkasseanlæg centralt placeret, der dækker en række huse i området. Der er dog et krav om, at en borger ikke må have længere end 1.000 meter til brevkassen. I Danmark leveres posten direkte til den enkelte ejendom i landområder.

I Sverige er det et krav til Posten AB, at virksomheden skal anvende landsdækkende enhedstakster for enkeltforsendelser. Enkeltforsendelser er i Sverige breve op til 500 gram, og taksten for disse breve er reguleret af en *prisloftsmodel*, så den landsdækkende enhedstakst på enkeltforsendelser følger udviklingen i forbrugerindekset. Der er ikke herudover nogen prisregulering over for Posten AB.

Prisloftmodellen for enkeltforsendelser befordret med Posten AB blev indført i 1994, men var så ”rummelig”, at der alligevel blev gennemført væsentlige prisstigninger i de første år. Modellen er derfor efterfølgende blevet revideret for at undgå for store prisstigninger på enkeltforsendelser.

I Danmark er der i modsætning hertil krav om, at alle befordringspligtige forsendelser hos Post Danmark skal befordres landsdækkende til ensartede takster. Den danske prisloftsmodel er til gengæld mere ”begrænset”, idet den alene omfatter forsendelser inden for eneretsområdet, dvs. op til 50 gram.

2. Posten AB – den befordringspligtige virksomhed

Det er Posten AB, det tidligere statslige postvæsen, som varetager beforderingspligten. Posten AB blev i 1994 etableret som et statsligt aktieselskab i forbindelse med liberaliseringen.

Posten AB modtager et beløb på ca. 40 mio. svenske kroner årligt fra staten for at befordre blindeforsendelser samt levere breve til ældre og funktionshæmmede helt frem til bopælen i tyndt befolkede områder.

Derudover ydes et beløb på årligt ca. 400 mio. svenske kroner til Posten AB til medfinansiering af det såkaldte *kassaservice*, der formidler kontantforsyning, betaling af regninger, udbetaling af pensioner mm. - primært i yderdistrikterne. Dette sker uafhængigt af det øvrige postfilialnet og er således ikke udtryk for en støtte til postbefordringen. Der er fremsat lovforslag om, at disse finansielle ydelser fremover skal udbydes.

Posten AB har i de senere år – ikke mindst som følge af konkurrencen - gennemført en betydelig effektivisering, og Posten AB har en god indtjening på virksomheden.

3. Om konkurrencen, prisudvikling m.m. på det svenske postmarked

Der er i dag ca. 33 virksomheder, der leverer posttjenester i Sverige, inkl. Posten AB.

For at kunne udøve postvirksomhed i Sverige skal man have en licens. Det er det svenske Post & Teletilsynet (PTS), der blev etableret, da man gennemførte liberaliseringen, som udsteder licenser. Der stilles ikke specielle geografiske betingelser eller krav til antal dage, der skal leveres post.

Enkeltforsendelser, dvs. breve op til 500 gram, udgør lidt mindre end 30 pct. af brevmarkedet i Sverige, og sendes primært af private og mindre virksomheder. De øvrige godt 70 pct. af markedet er såkaldte masseforsendelser eller bulk mail, dvs., partier af forsendelser på over 500 stk. fra én afsender. Disse sendes primært af større virksomheder. 95 pct. af alle breve sendes af virksomheder.

Posten AB har langt den største del af det samlede postmarked. CityMail er den eneste større konkurrent til Posten AB. CityMail konkurrerer alene i Stockholm, Göteborg, Malmö samt Gotland og konkurrerer alene på markedet for masseforsendelser.

CityMail har oplyst, at de havde 13 pct. andel af masseforsendelser i 2005, og opgjort for det samlede marked en andel på 7-8 pct.

De øvrige konkurrerende postvirksomheder opererer kun helt lokalt og har samlet set en meget lille del af markedet.

Neden for i tabel 4 er vist, hvordan markedsfordelingen på forsendelser var fordelt mellem Posten AB, CityMail og øvrige i 2004.

Tabel 4. Markedsandele på det svenske brevmarked

Operatør	Antal forsendelser i mio. stk.	Procentandel af markedet
Posten AB	2.995	91,9
CityMail	251	7,7
Øvrige	11	0,4
Total	3.257	100

Prisen på enkeltfor­sendelser i Sverige er i det første godt 10 år af liberaliserin­gen steget med ca. 40 pct.

En gennemsnitshusstand i Sverige anvender mellem i størrelsesordenen 200 til 300 svenske kroner om året til porto. Stigningen på porto betyder således sam­let set meget lidt i et gennemsnitligt husholdningsbudget. Hovedparten af brevmarkedet (95 pct.) er breve, der sendes fra virksomheder til private.

Prisen på massefor­sendelser er i samme periode faldet med ca. 30 pct. Da sidstnævnte som nævnt udgør langt den største del af den totale brevmængde, er der samlet set sket et fald i den gennemsnitlige pris på brevfor­sendelser.